

ARU PÄHE!

Vabaerakonna häälekandja

Vabaerakond

Meeleavaldus mõistliku metsamajandamise jätkumiseks Riigikogu ees 13. märtsil 2017.

Eesti mets raiutakse pilbasteks?

Peatagem metsade genotsiid – toeta Metsarahu manifesti

Vabaerakond kutsub kõiki Eesti metsadest hoolivaid inimesi andma allkirja Metsarahu manifestile. Vabaerakonna esimehe Artur Talviku sõnul peaks iga eesti inimene, kes vähegi hoolib Maarjamaa kaunist loodusest, manifesti allkirjastama ja avaldama sellega toetust Eestimaa metsade säilimisele ning tasakaalukale majandamisele.

„Eesti metsad on meie ühine rikkus. Jätkates metsaraiet praeguses tempos, on Eesti poole saajandi pärast kaetud valdavalt raiesmike või võsaga. Oleme kirjutanud, rääkinud, miitingutel protesteerinud. Ent metsaraiet Eestis üha hoogustub. Leiame, et viimane aeg on sõlmida ühiskondlik kokkulepe tasakaalukaks metsade majandamiseks,“ sõnab Talvik.

Ta rõhutab, et Eesti metsad on sattunud pärast sõjajärgset mässaraiet suurima raiesurve alla. „Eesti Energia tahab Auvere jaamas massiliselt puitu põletada, Riigimetsa Majandamise Keskus täidab kasvavas mahus riigieelarvet. Selline suund tuleb peatada. Metsarikkus on Eestis elamise üks peamisi eeliseid ja meie kuvandi ning kultuuri osa. Eesti rahva enesetunne on kehv, sest metsa asemel näeme aina rohkem kannuväljakuid,“ nendib Vabaerakonna riigikogu fraktsiooni juht Talvik.

Vabaerakonna esimehe sõnul ei ole Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) mitte riigi metsade peremees, vaid riigimetsa majan-

daja. „RMK puhul tuleb lahendada huvide konflikt: ise kavandan, ise korraldan raiumise, ise võtan raha endale. Keskkonnaministeeriumi kantsler ei tohi esindada puidutöösturite huve. Kantsler Andres Taliäär ei ole paljude keskkonnaorganisatsioonide arvates usaldusväärne juht, kuna tema tegevuses nähakse kallutatust metsatööstuse suunas,“ kritiseerib Talvik.

Talviku sõnul on vaja sõlmida rahvuslik kokkulepe iga-aastase raiemahu suuruse kohta ja muuta metsa majandamise süsteem tervikuna selgeks, läbipaistvaks ja ausaks. „Igal metsa peremehel on oma kindel ülesanne ja õigus ning ministeeriumi ametnikud peavad soovima parimat metsale, mitte töösturitele. Metsade raiumine peab olema vastavuses metsade samaväärse taastumisega. Seetõttu teeb Vabaerakond ettepaneku

kehtestada kõikidele riigi metsadele raielimiit mitte üle kuue miljoni tihumeetri aastas. See võimaldab metsadel taastuda senistest üleraietest,“ on Talvik veendunud.

Vabaerakonna esimees paneb keskkonnaministeeriumile ja Riigimetsa Majandamise Keskusele südamele, et Eesti metsade majandamisel peab ükskord ometi eelisarendama kõrge väärtusega puidu töötlemist. Palgi väljavedu või Narvas elektrijaamade kateldesse ajamine on ilmne puidu raiskamine. „Metsade raiet tuleb eeloleval kümnendil reguleerida nõnda, et järgmise poole sajandi jooksul ei tekiks Eestis kvaliteetpuiduga kümnendite pikkuseid lünki,“ ütleb Talvik.

Aga mets ei ole ainult puud, põõsad ja seemned-marjad. Metsas on omajagu ka neljajalgset elu. Talviku hinnangul peab metsloomade arvukuse reguleerimisel leidma kompromissi jahimeeste, loodusturismi arendajate ning metsa- ja maaomanike huvide vahel.

Selleks, et säästa Eesti metsa ka täna sündivatele lastele, kutsub Vabaerakond allkirjastama Metsarahu manifesti.

Metsarahu manifestiga saate põhjalikult tutvuda ning sellele allkirja anda aadressidel www.petitsioon.ee ja www.rahvaalgatus.ee

Suurerakonnad tolereerivad PBK-d oma väikeste hüvede nimel

9. aprillil oli Riigikogu rahanduskomisjonis arutlusel Vabaerakonna algatatud Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse eelnõu, millega sooviti panna piir avalike vahendite eest saadete ostmisele PBK-lt. Komisjon otsustas eelnõu menetlusest välja hääletada.

Vabaerakonna saadikud jõudsid järeldusele, et sellises olukorras oleks kõige õigem reguleerida omavalitsuste poolt avalike vahendite kasutamist saadete ja tasuliste artiklite ostmiseks. „Omavalitsuse asi on anda oma tegevusest teada, kuid tema ülesanne ei ole ise toota või raha eest osta iseendale meelepärast ajakirjanduslikku sisu,“ ütles Vabaerakonna saadik Andres Herkel.

Herkeli sõnul mindi komisjonis küll skolastilisse vaidlusele selle üle, kust lõpeb omavalitsuse teavitamiskohustus ja kust algab poliitikute enesereklaam, aga oli näha, et sisulist lahendust ei tahtud otsida. „Ilmselt on ka teistel koalitsiooni kuuluvatel erakondadel soov jätkata omavalitsuste

raha kuritarvitamist, ehkki väiksemates omavalitsustes ja väiksemas mastaabis, kui Tallinna ja PBK puhul,“ ütles Herkel.

Herkel peab ebaõnnestunuks ka Vabariigi Valitsuse seisukohta selles küsimuses. „Näiteks väide, et muuta tuleb erakonnaseadust, mitte kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadust jäi arusaamatuks, sest meie teada kandib avalikku raha Tallinna linn Keskerakonna kasuks, mitte Keskerakond otse. Erakonnaseaduse muutmisel on iva sees Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni pädevuse suurendamiseks, mitte aga selleks, et omavalitsus teletegemisest a priori kõrval hoida.“

VEB Fondist saab riiklikult tähtis küsimus

Riigikogu õiguskomisjon otsustas, et 17. mail toimub parlamendis oluliselt tähtsa riikliku küsimuse arutelu „Riikliku vastutuse probleem VEB Fondi juhtumil põhjal“.

Vabaerakonna riigikogu fraktsiooni esimees Artur Talvik ütles, et lähiajal täpsustatakse üle, kes esinevad riiklikult olulise tähtsusega küsimuse arutelul. „Tavaliselt kujuneb riiklikult tähtsa küsimusega aruteludest leebe jututuba, aga loodame, et seekord jõuame ka sisulisema tulemuseni, mil moel sertifikaadiomanikele kahju hüvitada,“ märkis õiguskomisjoni istungil osalenud ja VEB Fondi küsimuse riigikogu suurde saali toomise poolt hääletanud Talvik.

Viis Riigikogu saadikut – Artur Talvik, Jaak Madison, Jaanus Karilaid, Toomas Paur, Martin Helme – on algatanud seaduseelnõu, millega makstaks 1990-ndate alguses VEB fondi loomisega ettevõtetele tekitatud kahju kop-saka hüvitiseks kinni. Kui parlamendis peaks toetust leidma VEB Fondi kahjude hüvitamiseks

koostatud eelnõu, võetakse hinnanguliselt kuni 15 miljoni euro suurune summa Eesti Panga kasumieraldistest.

Eelnõu ettepanek on, et parlament teeb ettevaatava otsuse, millega suunatakse riigieelarvesse laekunud keskpanka iga-aastasest kasumieraldisest sertifikaadiomanikele 50 protsenti kuni kogu hüvitise lõpliku tasumiseni.

2004. aastal esitasid Akke AS, AS Tartu Lihakombinaat, AS A. O. Imbi, AS Saare Kalur ja AS Pärnu Kalur Holding halduskohutule taotluse, et riiki kohustataks kompenseerima VEB Fondi seni hüvitusega sertifikaadid.

Kuna VEB Fond ei suutnud 2010. aasta jõustunud kohtuotsuse järel kompensatsiooni pakkuda, kohustati Eest vabariiki üheksa kuu jooksul uuesti otsustama VEB Fondi sertifikaatidega tagatud nõuete hüvitamise küsimus.

Riik kohtuotsusega määratud tähtaja jooksul oma kohustusi ei täitnud ja Tallinna ringkonnakohus määras riigile 3200 euro suuruse trahvi.

Loe pikemalt: www.vabauudised.ee

Andres Ammas

25.02.1962-4.04.2018

Elus on hetki, mida sa ei oota. Mille jaoks sa pole kunagi valmis ja mis just seetõttu tabavad väga valusalt. Nii valusalt, et võtab hinge kinni. Asjatu on seejuures küsida, miks või kuidas see võimalik on. Vastust sellele küsimusele lihtsalt ei ole.

Ma ei istu Riigikogus enam kunagi Andres Ammasena, oma senise pinginaabri kõrvale. Ma ei kujuta veel ette, et kadunud on tema hea huumorimeel, tema elav ja kõiki nakatanud uudishimu, tema tahtmine hoida ja halva eest kaitsta. Kes jälgib ja jutustab nüüd maakonnalehtede sisu? Kes hoiab kursis mälumängude toimumisaja ja uute mälumängijate ilmumisega?

Neid asju, mida Andres armastas, oli palju. Ta armastas kooli ja õpetajatööd ning uskus, et ühel päeval saab temast taas õpetaja. Ta ütles, et koolis on alati näha, kuidas elu edeneb, kuidas kasvavad tublid noored. Ta kinnitas veendunult, et koolis on palju rohkem rõõmu kui neid muresid, millest räägitakse.

Andres armastas muusikat, laulu ja eriti koorilaulu, sest ta oli ju ikkagi õppinud koorijuht. Muusika andis talle elujõudu, mõtteid ja hea enesetunde. Muusika ümbritses teda, kosutas ta hinge ja avas ümberringi toimivas uusi üllatavaid tahke.

Andres armastas sporti. Ta oli kursis kõikide spordialadega, teadis peast tulemusi ja sportlasi. Olümpiamängude ajal hiilis ta istungisaalist oma kabinetti, et seaduseelnõude arutelu jälgimise kõrval vaadata olümpiamängude ülekannet. Male oli tema jaoks elegantne ja kõitev spordiala. Ta kurvastas väga, et Riigikogu ei tunnistanud malet spordina, kuid tundis rõõmu, kui ta valiti Eesti Maleliidu presidendiks.

Andres armastas ajakirjandust. Tal oli oma ajaleht, Lääne Elu, kuid ta suutis iga päev ka iga teise ajalehe numbrist leida midagi sellist, mis oli hästi kirjutatud. Hästi kirjutatud tähendas tema jaoks vaimu ja vaimust, mis viib edasi. Isegi siis, kui kirjutatus oli kriitikat ja küsimusi.

Andres armastas raamatuid ja lugemist. Ta luges palju ilukirjandust, aga luges mõnuga ka muusika-, poliitika- ja ajalooalast kirjandust. Kaasaegsete inimeste elulooraamatuid talle ei meeldinud. Nende kohta arvas ta, et oma eluajal iseendast kirjutamine ei saa olla aus ja õiglane, et on ju loomulik, kui inimene tahab endast veidi paremat muljet jätta, aga see ei pruugi õiglane olla. Seda isegi mitte teadlikult, vaid alateadlikult, sest igal ajal on alati mitu külge ja mis ühele hea, ei pruugi seda teistele olla. Iseendast ta raamatut kirjutada ei tahtnud. Ta ei tahtnud kirjutada isegi mälestusi, kuigi ma teda selleks õhutasin.

Andres armastas poliitikat. Tal oli väga hea meel, et ta oli osustanud poliitikasse naasta. Vahel lubas ta endale võrdlusi tänase Riigikogu ja viimase ENSV Ülemnõukogu töö vahel. Ta ei olnud kaldu kummagi kasuks: pluss ja miinus nägi ta mõlemal poolel. Selles oligi üks Andrese võluvaid omadusi: ta tunnetas ja mõistis ühiskonda, selle muutumist ja teisenemisi. Ta ei olnud kinni mõõdunus, kuid hindas selles olnud head ja püüdis seda targalt edasi anda.

Andres armastas inimesi. Ta nägi neis puudusi, kuid ei naeruvääristanud nende eksimusi või seisukohti. Ta juhtis eksimustele tähelepanu. Vahel veidi irooniliselt, vahel isegi sarkastiliselt. Ta lootis alati, et inimene saab ise aru, õpib ja ei korda vigu. Andres oli aus nii iseenda kui ka teiste vastu. Iseenda vastu oli ta aga karmim kui teiste vastu. Tema sisemine ausus tegi temast hea ja truu sõbra. Andreses sõber oli hea ja kindel olla.

Üle kõige armastas Andres oma ema, abikaasat, poega ja lähedasi sõpru. Talle meeldis öelda, et tal olid suurepärased õpetajad. Ja ta ei väsinud kordamast, et elu on tema vastu armuline olnud just sellega, et tema lähedal on alati olnud head inimesed.

Andres oli suure hingega inimene. Väiklus, kadedus ja tigidus temasse ei mahtunud. Tema õppimis- ja tööhimu tekitas vahel külmavärinaid, aga sundis ennastki pingutama. Ta armastas elu selle kõikides varjundites ja võimalustes, suurtes ja väikestes hetkedes. Ta ei kurtnud ega kahetsenud ja ta oli väga kindel, et palju häid päevi ja ettevõtmisi on veel ees.

KRISTA ARU

sõber ja pinginaaber Riigikogus

Krista Aru: Keelt väärtustame seda õigesti kasutades

MARIA MURAKAS

Vabaerakonna
kommunikatsiooninõunik

15. märtsil, päev pärast emakeelepäeva, arutleti Riigikogus Vabaerakonna algatusel oluliselt tähtsa riikliku küsimusena eesti keele kui riikliku taristu üle. Põhiettekande tegi Vabaerakonna fraktsiooni saadik ja Riigikogu kultuurikomisjoni liige Krista Aru, kes pani kuulajatele südamele, et kuigi meie eesti keele taristu peatee on paigas, tuleb seda taristut siiski järjepidevuse huvides igapäevaselt majandada, korrastada ja hooldada.

„Eesti keele kasutamine on ju eesti keele loomine, aga on ka eesti kultuuri loomine,“ ütles oma ettekandes Riigikogu liikmetele Krista Aru. Ta tõi välja, et taristu tekitab esimesel pilgul ehk veidi võõrustust – kuidas saab keel olla riiklik taristu? –, aga kui me mõtleme keelele kui võimalusele, kui vahendile, kui struktuurile, mis loob meie elu iga päev, siis me saame ju väga hästi aru, et eesti keel riigikeelena on meie riigi tugisammas.

Krista Aru lisas oma ettekandes, et meie taristu peatee on paigas: eesti keel on riigikeel, kuid seda taristut tuleb targalt majandada, korrastada ja uuendada, et see kestaks ja vastaks uutele, elust endast kerkivatele vajadustele.

Eesti Kirjanike Liidu esimees, kirjanik Tiit Aleksejev ütles mõttevahetusel Riigikogus, et omakeelusus on väärtus. „Keel ja kirjandus on see, mis meid ühendab. Me elame küllaltki spetsiifilises kultuurikeskkonnas, kus on põimunud mitu keelt: vene keelele on lisandunud inglise keel, oma rolli mängib soome keel. See kõik on pigem rikastav kui midagi, mille üle peaks südant valutama, aga me peame vaatama, et aluskivid püsiksid,“ kõneles Aleksejev. Ta rõhutas oma ettekandes, et emakeeleõpe, omakeelne kõrgharidus ja omakeelne kirjandus on just säärasteks kivideks ja nende hoidmisega me hoiame oma vaimset identiteeti, seda, mis meid teiste rahvaste seas eriliseks muudab, ja milles ehk Eesti riigi mõte ongi. Ta tõi välja, et Kirjanike liidus vaadatakse seda olukorda kahest aspektist: kõigepealt autori seisukohalt ja seejärel lugeja seisukohalt. „Eesti autorid soovivad luua tippasemel kirjandust. See on midagi, mida kirjanikud on alati teinud ja mida nad teevad ka edaspidi. See on nende panus eesti keele püsimesse ja edasiarenemisse ja selle läbi ühiskonda, sest kirjandus on midagi enam kui lihtsalt üks loomevaldkond. Kirjandus on mälu, kultuuri elujõud ja läbi selle

Oluliselt tähtsa riikliku küsimuse „Eesti keel kui riiklik taristu“ arutamine Riigikogus, 15. märts 2018. Foto: Vabaerakond

„Kirjandus on mälu, kultuuri elujõud ja läbi selle ka kultuuri tulevik – ilma keele ja kultuurita ei ole sellel riigil kestmust,“ ütleb kirjanik Tiit Aleksejev.

ka kultuuri tulevik – ilma keele ja kultuurita ei ole sellel riigil kestmust,“ rääkis Aleksejev.

Teine esineja ja eesti keele olevikut ja tulevikust kõneleja- Tartu Ülikooli professor Martin Ehala on viimased 15 aastat uurinud eesti keelekeskkondi ning keskendus emakeelsele õppele. Tema ettekanne oli tulevikku vaatav umbes 30 aastat, mis on kaugelt rohkem kui mingisugune valimisperiood. „See on periood, kus tuleks arvestada aeglasi muutusi ühiskonnas,“ tõi ta välja. Tema hinnangul on üks kõige põletavamaid probleeme eesti koolikeele lõhe ehk Eesti haridussüsteemi jagunemine eesti ja vene õppekeele pooleks. Keeleliselt segregeeritud koolisüsteemil on nii pluss kui ka miinus, kuid viimaseid rohkem. Plussidena tõi ta välja, et emakeeles õppimine on stressivabam – see lihtsalt toimub loomulikult, kergemini. Teine pluss on see, et emakeelne kool toetab keelelist ja etnilist identiteeti. „Kui me nüüd vaatame konkreetsemalt Eesti olukorda ja Eesti koolisüsteemi, siis PISA tulemuste põhjal ilmneb, et vene koolide õpitulemused on nõrgemad kui eesti keele õppekeele koolide õpitulemused,“ tõi ta välja.

Tartu ülikooli professor Birute Klaas-Lang ütles oma ettekandes, et eesti keelt võib ohustada see, kui ta jääb mõnest oma kasutusvaldkonnast kõrvale ja ilma. Pikemalt seletas ta rahvusvahelistumisest ning inglise keelsest õppesest Eesti ülikoolides.

2016. aastal kaitsti Tartu Ülikoolis kokku 119 doktoritööd ja nendest eesti keeles oli ainult üheksa. Kui vaadata teisi ülikooli Eestis,

siis ainult inglise keeles on alates 2013. aastast kaitstud doktoritööd Tallinna Tehnikaülikoolis ja Eesti Maaülikoolis ning pigem või arvestataval hulgal on eesti keeles doktoritööd kaitstud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ja Eesti Kunstiakadeemias.

„Ülikoolidel on motivatsioon pakkuda ingliskeelset õpet, sest ülikoolide ning Haridus- ja Teadusministeeriumi vahel sõlmitavates tulemuslepingutes on lisaraha ette nähtud rahvusvahelistumise eest. See on väga õige – väga hea on toetada rahvusvahelist keskkonda. Eesmärk on olnud, paar aastat tagasi juba, saavutada see, et 20% õppekavadest oleksid ingliskeelsed. Tegelikult see eesmärk on juba peaaegu täidetud. Edasi võiks mõelda ka selle tugisüsteemi peale, et toetada eestikeelset õpet ülikoolides. Ülikoolid saavad rahvusvahelise õppekeskkonna ja õpikeskkonna eest ka n-ö punkte edetabelitesse,“ kirjeldas praegust olukorda ülikoolides Klaas-Lang. „Veel on üks oluline teema, ingliskeelsel õppekaval võib küsida õppemaksu. Väga oluline on ülikoolide jaoks see, et välisüliõpilased täidavad täitmat jäävad õppekohad ja sel moel on võimalik seda eriala ka säilitada. Nii et probleemide pundar on sügav ja sassis,“ kirjeldas Klaas-Lang Riigikogus põhjusi, miks Eesti ülikoolid eelistavad aina enam ingliskeelset õpet.

Krista Aru tegi Riigikogus eesti keele teemalise oluliselt tähtsa riikliku küsimuse arutelu lõppedes ettepaneku muuta emakeelepäev alates järgmisest aastast riiklikuks pühaks. See oleks riigikogu selle koosseisu, Eesti Vabariigi 100. aastapäeva aegse Riigikogu, tunnusust eesti keelele ja kultuurile. „Me tahame, et Eesti inimene oleks õnnelik ja rahul. Seepärast pöördu kõigide Riigikogus esindatud erakondade saadikute poole palvega anda oma allkiri ettepanekule muuta 14. märts, emakeelepäev, senine riiklik tähtpäev, alates 2019. aastast riiklikuks pühaks,“ ütles Krista Aru.

Enn Meri asub Andres Ammase asemel tööle Riigikokku

MARIA MURAKAS

Vabaerakonna
kommunikatsiooninõunik

4. aprillil nimetati Riigikogu juhatause poolt Andres Ammase asemel Vabaerakonna saadikuks Riigikogus erakonna liige Enn Meri.

Enn Meri (1942, Kuressaare) on Eesti ettevõtja. Ta on lõpetanud

Malmö Tehnikainstituudi masinainsenerina ja Lundi Ülikooli majandusteadlasena. Ta on töötanud Rootsis nii autotööstuses, laevatööstuses kui energeetika-sektoris. Ta on Saaremaal tegutsenud ettevõtte OÜ Merinvest asutaja. Praegu on ta sama ettevõtte nõukogu esimees. Merile kuulub ka Orissaares asuv OÜ Sartex. Samuti on Meri MTÜ Lodja Sadama juhatause liige.

Kohaliku omavalitsuse valimistel 2009 sai Meri Kuressaare linnas 26 häält. Riigikogu valimistel 2011. aastal 284 häält ning 2015. aastal Vabaerakonna ridades Riigikokku kandideerides aga 1619 häält. Riigikokku kandideerides on Enn Meri on öelnud, et poliitika vajab uuendamist ning tema tahe on selleks oma panus anda.

Meri sai 2017. aastal kohaliku omavalitsuse valimistel 113 hää-

lega Kuressaare Linnavolikokku.

Meri on Vabaerakonna liige selle asutamisest 2014. aastast. Enne seda oli ta Isamaa ja Res Publica liidu liige. Ta on Saksa kaubanduskoja president. 2014. aastal sai Enn Meri ettevõtja elutöö preemia. Enn Meri on Valgetähe V klassi ordeni kavaler. Ta on Kaitseliidu Saaremaa Maleva aktiivne liige.

Vabaerakonna fraktsioon ot-

Enn Meri
Foto: Scanpix

sustas määrata Enn Meri Riigikogu rahanduskomisjoni liikmeks. Samuti tegi fraktsioon Riigikogu juhatausele ettepaneku määrata Meri Riigieelarve kontrolli erikomisjoni liikmeks.

Põhiseaduse muutmise algatustest

JÜRI ADAMS

Riigikogu Põhiseaduskomisjoni aseesimees

Eesti Vabariigi põhiseadus on paradoksaalses olukorras. Ühest küljest kuuleb pidevat kiidukoori, kuivõrd hästi see olevat õnnestunud. Teisest küljest kuuleb kakofoonilisi kriitikaid – st. enamasti nii omavahel vastuolus olevaid või ka sisemiselt vastuolulisi kriitikaid, mis, kui neid tõsiselt võtta, taanduvad tehniliselt nõudmisele muuta põhiseaduse üht või teist kohta.

Kuna olin omal ajal tegev põhiseaduse loomise juures, siis olen ka nüüd sattunud fraktsiooni esindajana mitmete põhiseaduse muutmise seotud arutuste juurde.

Käesolevas, Riigikogu XIII koosseisus on toimunud üks põhiseaduse muutmise. Tegemist oli PS paragrahvi 156, sisuks kohalikel valimistel valimisea langetamine kuueteistkümnemale eluaastale. Selle muutuse algatus tuli juba Riigikogu eelmise koosseisu ajal reformierakonna nooremate liikmete seast. Kuidas seda hinnata? Praeguseks on selge, et mingit vähegi olulist tähendust sellel muutusel ei olnud.

Presidendivalimise kord on sätestatud PS paragrahvis 79, mille suhtes on domineeriv seisukoht, et see ei ole hästi õnnestunud. Minu isiklikult arvan, et seda tuleks käsitleda kui Põhiseaduse Assamblee ebaõnnestumist või isegi praaki, mis peale kõige muu on ka seadustehniliselt vigane. Pärast 2016. aasta sügisest presidendi valimist tõusis selle paragrahvi muutmise vajaduse taas päevakorda. Urmas Reinsalu, kes jätkab justiitsministrina ka praeguses valitsuskolitsioonis, saatis möödunud aasta sügisel Riigikogu esimehele kirja, milles pakkus selle paragrahvi muutmist selliselt, et presidendi valimise korda muudetaks nii, et edaspidi valitaks presidenti ainult valimiskogus ja valimist Riigikogus enam ei toimuks.

Reinsalu ideede ja algatustega on olnud nii, et Vabaerakonna fraktsioonil on harva olnud põhjust neid toetada. Kuid presidendi valimise küsimuses on Vabaerakond võtnud põhimõtteliselt sama seisukoha, mida Reinsalu väljendas. Reinsalu pakutud konk-

Kui tekib viljakas pinnas algatada § 79 muutmist, siis on meil tekst nii-öelda varnast võtta. Praegu ei ole meil jõudu isegi mitte algatuse esitamiseks, selleks peaks kokku saama vähemalt 21 saadiku allkirja.

reetne projekt põhiseaduse muutmise algatamiseks ei olnud aga piisavalt kvaliteetne. Praeguseks paistab, et Reinsalu algatus on surnud. Põhjuseks see, et nii nagu enamuse Reinsalu algatuste puhul, puudub praeguse valitsuskolitsiooni toetus: keskerakond kui koalitsiooni suurim osapool on jätkuvalt arvamusel, et Eestis peaks kehtestama presidendi üldrahvaliku valimise. On üsna ilmselge, et valitsev koalitsioon ei kavatse Riigikogu praeguses koosseisus algatada ei seda ega ka ühtegi muud põhiseaduse muutmist.

Töötasin Reinsalu projekti puudustega ja praeguseks on meil põhimõtteliselt olemas Vabaerakonna täiustatud variant. Kui tekib viljakas pinnas algatada § 79 muutmist, siis on meil tekst nii-öelda varnast võtta. Praegu ei ole meil jõudu isegi mitte algatuse esitamiseks, selleks peaks kokku saama vähemalt 21 saadiku allkirja. See saaks olla võimalik vaid reformierakonna fraktsiooni liikmete abiga, neil ei paista olevat huvi selle küsimusega tegeleda.

Tegelikult on meil praegu „varnast võtta“ veel üks PS täiendamise paragrahvi tekst. See on referendumite korraldamise teemal. Praegu käsitleb seda PS § 105, mis on nii tehniliselt kui poliitiliselt vigane selles mõttes, et pigem takistab kui soodustab referendumite korraldamist. Eesti esimeses, 1920nda aasta põhiseaduses oli aga eraldi paragrahv (§ 30), mis sätestas Riigikogu koosseisu vähemuse võimaluse algatada referendumeid. Põhiseaduse Assamblee tähelepanu alt jäi see institutsioon kõrvale, aga Läti kogemus näitab selle positiivset rolli. Paraku on ka selle algatusega praegu olukord samasugune (ja samadel põhjustel) nagu § 79 (presidendi valimise kord) puhul – meil ei ole jõudu isegi mitte põhiseaduse muutmise algatuse sisseandmiseks.

Jüri Adams (vasakul) ja Andres Herkel.

Vähk riigimasinan nõuab skalpelli

ANDRES HERKEL

Vabaerakonna saadik, Riigikogu
Korruptsioonivastase erikomisjoni juht,
Riigikogu Väliskomisjoni liige

Riigireformist on palju räägitud, aga juhtunud pole suurt midagi. Sissejuhatuse teemasse tegi Eesti Koostöökogu, kui tuli välja „Riigipidamise kavaga“ (2013-2015). Aega on läinud, asja pole saanud.

Kuidas avaliku sektori paisumisele piir panna, oli toonases kavas selgelt kirjas. Tuleb keskenduda põhifunktsioonidele, vältida uute struktuuriüksuste tegemist, lisatasude maksmist ja puuke, kes pakuvad oma teeneid permanentse koolituse, analüüsi ja muu sellise kujul. Poliitikakujundamist ja analüüsi ei tohiks ministeeriumist välja delegeerida, sest nii hajub vastutus. Avaliku sektori ülesandeid peab täitma avalik sektor ise oma põhitöö kaudu.

Vahepeal on aga just riigireformi teemal loodud uusi struktuure, mis abitult õhku võngutavad. Riigikogus on lausa probleemkomisjon riigireformi arengusuundade väljatöötamiseks. Praxis juures on Riigireformi Radar, mis paneb tegijatele halbu hindeid.

Riigiasutused tuleb orienteerida põhifunktsioonide täitmisele, kõrvaldades kõikvõimalikud arendusosakonnad, välja mõeldud ülesanded jms.

Rõivase valitsus lubas, et avaliku sektori palgasaajate hulk peab vähenema proportsioonis tööealise elanikkonna vähenemisega. Ratase valitsus räägib sellest palju vähem, küll aga on minister Aab asunud kampania korras töökohti pealinnast välja viima. Kui algelt kuulude kokkuvõtteid haldusreformi peamiste eesmärkide hulka, siis nüüd ei kõnelda ka sellest enam.

Üks suuremaid päikleid on Euroopa Liidu toetuste vähenemine. Selle abil on rahastatud paljusid tegevusi ja ministeeriumidel puudub plaan nii nende lõpetamiseks kui ka selleks, kuidas neid jätkata. Praegu on meie kulukesked valitsused toime tulnud tänu sellele, et majandus kasvab, aga edaspidi ei pääse me kokkuhoiust.

Mida ma teeksin, kui oleksin peaminister?

Kõigepealt ootaksin igalt ministrilt iseiseisvat analüüsi, kuidas kärpida, kuid nii, et riigi põhifunktsioonid ei kannata. See on raske ülesanne, sest tavaliselt seisavad puugid ministrile lähemal, kui põhiülesannete täitjad. Eesti valitsused on suutnud raskele aegadel kärpekavu küll rakendada, kuid mitte väga kaalutletult, pigem ühtlase joonlauaga. Sel puhul on oht, et just asendustegevuste armee.

Alustada tuleb eeskujust ehk kõigepealt tuleb kärpida erakondadele riigieelarvest minevat raha, Riigikogu kuluühvitiisi ja muud priiskamist, mis avalikkust vägagi häirib. Ilma sellise eeskujuta pole ükski alamkärbe veenev.

Riigiasutused tuleb orienteerida põhifunktsioonide täitmisele, kõrvaldades kõikvõimalikud arendusosakonnad, välja mõeldud ülesanded jms. Arendus on eeskätt juhtimisfunktsioon, mida tuleb suuta kanda muu töö kõrvalt, mitte seda segades.

Teine suur probleem on see, et **uusbürookraatia kasutab muutuste keelt, aga just sisutud muutused on koormavad.** Me vajame küll riigireformi, aga mitte lõputut reformimist. Uutele struktuuridele ja osakondadele ja mis tahes lisaametikohtade loomisele tuleb kuulutada moratoorium – vähemalt, kuni pole ette näidata selget kokkuvõtet. Kui mingid ülesanded antakse sihtasutuste või riigilt raha saavate MTÜde täita, siis see pole kokkuvõtteid. Vastupidi, tekib uus iseenda laiendamise huvitatud grupp.

Ainuüksi avalike suhete armee on liiga suur ja „enne kiren, siis munen, aga kui välja ei tule, siis kiren veel kõvemini“ on häirivalt levinud. Ütleksin isegi, et tihtipeale algab töö imiteerimine peast, see tähendab tippjuhtkonnast. Just tippjuhtkond peab otsustama, et elu säilitamise nimel tuleb lõigata – ja mitte joonlaua, vaid skalpelliga.

Artur Talvik puidutehas kaasamisest on tehtud r

Vabaerakonna ja partei riigikogu fraktsiooni esimees Artur Talvik ütleb riiklikust eriplaneeringust rääkides, et reformierakondlikud valitsused olid need, kes planeerimisseadust tegid ja paradoksaalselt on reformierakondlik Tartu linnavõim esimene, kes saab selle eriplaneeringuga mööda pead. "Iseenesest õpetlik lugu, omad vitsad peksavad," tähendab Talvik.

Vabaerakond algatas Metsarahu manifestile allkirjade kogumise kampaania. Kas selliste asjadega tegelemine ei peaks olema roheliste rida?

Sellist asja pole olemas, et teema on kellegi oma. Keskkonna eest peame kõik vastutama – see pole supp, mida saaks ühes köögis keeta. Pigem käsitlevad rohelised keskkonda suhteliselt äärmuslikult ning kohati lähevad oma nõudmistega liiga kaugele.

Millised on olnud Vabaerakonna varasemad metsateemalised algatused?

Metsandusest ja metsanduspoliitikast oleme rääkinud palju, näiteks tõstatanud Riigikogus metsanduspoliitika olulise tähtsusega riikliku küsimusena aasta tagasi. Küsisime siis, „Kus on metsas tasakaal?“, esinesid Asko Lõhmus, kelle tegevusvaldkonnaks on säästvusteadus, mille eesmärgiks on püüda selgitada, kuidas muutuv maailmas olemasolevaid ressursse hoida ja nendega tulevikuski toime tulla ja Toomas Frey, kes on metsandusteadlaste isa, kui nii võib öelda.

Lisaks oleme teinud ohtralt arupärimisi näiteks teemal, miks kaitsealadel on lageraied nii levinud. Kui varem lageraieid piirangualadel teha ei tohtinud, siis nüüd tehakse seda massiliselt, sealhulgas rahvusparkides. Nii saime teada, et salamisi on muudetud või muudetakse paljude looduskaitsealade kaitse-eeskirju, mis varem ei lubanud lageraieid teha, nüüd lubavad. See on oma silmaga näha kõigile eestlastele ja kurb tendents.

Kui välismaised külalised tulevad, siis nad küsivad, et mis teil siin lahti on, elate rahvusparkis, aga igal pool raielangid – nad ei saa aru sellistest käikudest. Ja need on olnud riiklikud käigud, mis on keskkonnaministeeriumi poolt juhitud. Lisaks arupärimistele oleme teinud konkreetseid pöördumisi. Kui olin varem korruptsioonikomisjonis, siis sai kutsutud keskkonnaministeeriumi kantsler kuulamisele, et küsida, mis keskkonnaministeeriumis ja Riigimetsa Majandamise Keskuses (RMK) toimub ja nüüd on kantsler uuesti kutsutud, kui korruptsioonikomisjoni esimees on Andres Herkel, et pärida RMK juhtumit kohta.

Räägite RMK ja Est-For Investi koostöö kavatsuste protokollist...

RMK püüdis tööpoolest teha kavatsuste protokoll. Seesugust, kus Est-Forile antakse väga pikaks ajaks väga suur kestvusleping suurte puidumahtudega.

Tegite selle kohta arupärimise. Kas need kahtlused on nüüdseks hajunud?

RMK ja Est-For Investi puhul on ehmatavad need kogused, RMK on varemgi teinud kavatsuste protokolle teiste ettevõtjatega, aga kui kõiki neid koguseid, mida RMK on lahkelt välja lubanud, kokku panna, siis on ilmselge, et see tekitab ebanormaalse raiesurve meie metsale ja see ei ole hea. Teine asi, mis on Est-Fori juures ebameeldiv, et pikaajaliselt on aetud asju nii, nagu Est-For oleks mingi erakorraline riigiettevõtte, mis saab eritingimusi igal pool.

Suurem probleem kavatsuste protokollist on tegelikult eriplaneering, mis viimasesse planeeringuseadusesse lisandus uue asjana 2015. aasta suvel. Ilmselgelt ainuüksi selle tõttu, et kogukonnad hakkasid end näitama, tugevnema, paljudes küsimustes seisukohta võtma ja tegid valitsuse plaanid raskeks, mõtles valitsus, et ei soovi rohujuuresandide lollidega kaubelda, tehti formaalseid kaasamisi – see oli tüütu protsess ja reaalselt ei arvestatud kogukonnaga. Eriplaneering annab võimaluse üle sõita nii kohalike inimeste kui kohaliku omavalitsuse avamusest ja teha asju nii, nagu valitsus ise paremaks peab.

Manifestis ütlete, et Eesti metsad ja elukeskkond ei tohi sattuda suurtööstusliku tselluloositootmise surve alla. Kas Vabaerakond on Tartumaale kavandatava Est-Fori tehase vastu?

Reformierakondlikud Taavi Rõivase ja Andrus Ansipi valitsused olid need, kes seda planeerimisseadust tegid ja paradoksaalselt reformierakondlik Tartu linnavõim oli esimene, kes selle eriplaneeringuga mööda pead sai. Iseenesest õpetlik lugu, omad vitsad peksavad.

Oleme seisukohal, et Eestis ei saa ehitada ühtegi suurt tehast, kui pole selge, kust ta selle ressursi saab. Enne kui me ei tea, mis see raiemaht oleks, mis annaks nor-

maalse juurdekasvu eesti metsadele ja seda eri liikide kaupa, enne ei tohiks seda vabrikut teha. Kui me saavutame kokkuleppe, siis iseenesest puitu väärindava ettevõtte vastu me ei ole.

On üks oluline asi – Vabaerakond räägib tugevate kogukondade eest ja rohujuuresandide otsustamise vajalikkusest. Kui hakatakse tegema suuri objekte, mis hakkab oluliselt mõjutama piirkonna elu, olgu see siis tuulegeneraatorid või mõni kõrgepingeliin või Rail Baltic, siis peaksime rääkima enam nii-öelda esmasest talumisest, et kohalike huve kaitsta.

Meil on olemas küll mõningate objektide puhul tasuvustasu, kui see objekt puudutab otseselt eraomaniku maad, näiteks maad läbiv liin. Aga see tasu on pea olematu, pigem sümbolne. Objektide osas nagu tselluloositehas teivad ikkagi mingid mõjud näiteks haisupäevade näol isegi, kui neid ei ole väga palju. Inimene on oma kodu sinna rajanud, tuleb suur tööstus ja selle asemel, et hingata puhast õhku, tuleb sulle hoovi märkimisväärsele osale päevades hais.

Iga haisukuupmeetri arvutamine oleks keerukas. Oleme välja pakkunud, et mõjutatud elanikud võiksid saada näiteks rahvaaktiividele selle eest, et seal elavad, ku-

ni dividendide saamiseni välja. Et see pöörduks vastupidi – inimesele poitiivseks, et ta seal elab. Ning see oleks isiklik pensionifond ja tuleviku kindlustamise samm.

Olete seda ideed töösturite peal ka testinud?

Pakkusime seda rahvaaktiividele ideed Est-Fori juhtidele laiemalt, et üks asi on taluvus koefitsiendi eest saada rahvaaktiiviat, aga veelgi laiemalt, võimaldada piirkonna inimestele ettevõtte aktsiate eelisostuõigust. Tagasisidena on tehasearendajate hoiakud olnud pigem ettevaatlikud ning mina lugesin sealt välja, et seda peetake tülikaks. Eesti suguses riigis tegelikult võiksid inimesed ise saada taolisesse ettevõttesse investeerimise eelise, sest muidu nende inimeste hüvede najal saavad hetkel teised jõukamaks – see ärritab ühiskonda ja tekitab vastuseisu.

Vabaerakond on parlamendis esindatud, mis tähendab, et erakonna sõnal on jõudu ja kaalu. On teil mingeid algatusi plaanis?

Oleme tegelenud väikeaktiivide õiguste kaitsega palju, näiteks Telia juhtum, kus neist lihtsalt üle sõideti ja BLRT juhtum, kus otsuste tegemisel ei hoita neid kaasas.

Muuta tuleks pigem kaasamis-kultuuri. See ei teeni juba ammu eesmärki, mida sõna algselt tähendas. Kaasamisest on tehtud rahva lollitamise protsess. Kaasamisest peaks saama sisuline läbirääkimine, et saavutada selline olukord, kus kõik on võitjad. Mitte ainult arendajad, vaid ka need emased talujad, kohalikul elanikul.

Mainisid raiemahtu. Soovite kehtestada kõikidele riigi metsadele raieliimiidi mitte üle kuue miljoni tihumeetri aastas. Kust see number tuleb?

Number tuleb arvutustest. Kõige huvitavam neist, mida tasuks lugeda, ilmus aasta alguses ajalehes Sirp. Autor on Rainer Kuuba, kes tegi kunagi ka RMK-le auditi. Ta tõestas ära, et eesti metsad on üle raiatud ja sel viisil jätkates on meil 30 aasta pärast olemas vaid 30-aastast metsa ja metsad asendusid liigivaaste puuistandikega.

Tema arvutusi on kinnitanud ka Toomas Frey. Tema arvutuste järgi võib number olla Kuuba ettepanekust (neli miljonit tihumeetrit aastas) ka veidi suurem, et ära hoida sotsiaalseid probleeme, näiteks tööstusharus tekkivat tööpuudust, mida me kindlasti ei soovi.

See vana kokkulepe arenguka-

Peame veidrast asjaajamisest: rahva lollitamise protsess

Artur Talvik: Peame endale aru andma – mets on selline ressurss, mis meid on hoidnud läbi aegade.

artiklit, kus oli väga selgelt välja toodud, mismoodi statistikaga metsandusest rääkides mängitakse.

Ütlete, et RMK-s on huvide konflikt. Milles on probleem?

Esiteks selles, et need otsused, mis sealt tulevad, on väga tööstuse poole kaldu. Arusaamatuks jäi metsaseaduse muutmine möödunud aastal. Ei olnud mingit otset vajadust kuuskede raievanuse alandamiseks, mida seadusemuudatusega tehti. Samuti taheti oluliselt suurendada lageraiete raielankide suurust.

Kõik need sammud, mis metsaseaduse muutmises olid, olid ilmselgelt tööstuse poole kaldu ja kultuurilisi või ökoloogilisi aspekte mitte silmas pidavad. Seda poliitikat on esindanud seal tänane kantsler, kes on esindanud avalikult eesti metsatöösturite huve töötades nende esindusorganisatsioonid enne ministriumis tuletut. Selle tõttu pole ta erinevatele osapooltele usaldusväärne.

On alustatud riikliku metsanduse arengukava koostamist. Mis on Vabaerakonna põhisõnum, mille järgimist nõuate selle kava koostamisel?

Praeguses arengukavas on raiemahtude norm liiga kõrge. Soovime, et kaotame selle situatsiooni, et kord nädalas lööd lehe lahti, kus üks teadlane ütleb, et raiemahud peaks olema pole suuremad ja teine teadlane ütleb, et ei tohiks üldse seitsme aastat kuuske raiuda.

Peame endale aru andma – mets on selline ressurss, mis meid on hoidnud läbi aegade, kui me selle nüüd kiire rikastuse eesmärgil ära hävitame, oleme me väga primitiivsed ja ilma pikema vaateta lollusi tegev rahvas.

Kus veel toetusallkirju anda saab peale internetikeskkonna?

Meil on käimas üle Eesti telgikampaaniad kuni sügiseni välja.

Palju te loodate allkirju koguda?

Loodame sügiseks 1000 allkirja kokku saada ja algatada raiemahu piirang kuni uue arengukava valmimiseni. Ja muidugi hoiame silma peal ka arengukava koostamisel, et see toimiks rahvusliku kokkuleppe ja tasakaalu vaimus. Et ei juhtuks nii, et tugevam ja jõukam häääl jääb peale. See, mida me täna näeme, et kõik on tööstuse poole kaldu, see kallutatud tuleb ära lõhkuda ja tasakaal sisse tuua. Ja eesmärk pole allkirjad ega eelno, vaid reaalne tulemus – raiemahu piirangu seadmine.

Vestles Ingeldrin Aug

METSARAHU MANIFEST

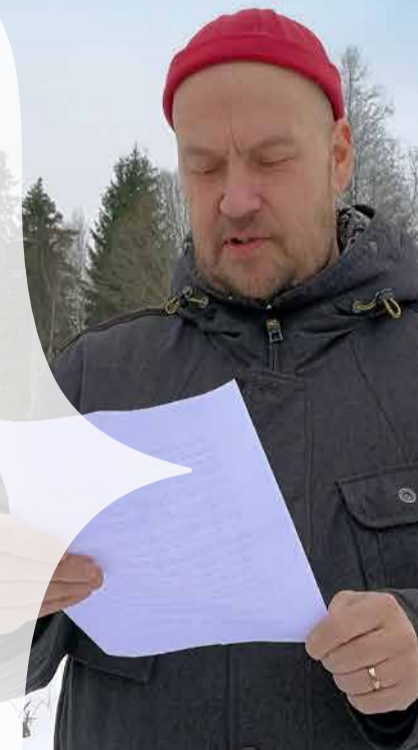
Miks pöördub Vabaerakond avalikkuse poole manifestiga kõikide Eestimaa metsade kaitseks?

Oleme teinud valitsusele korduvalt ettepanekuid muuta senist metsanduspoliitikat. Oleme kirjutanud, rääkinud, miitingutel protesteerinud. Ent metsaraie Eestis üha hoogustub.

Leiame, et on viimane aeg sõlmida ühiskondlik kokkulepe tasakaalukaks metsade majandamiseks. Eesti metsad on meie ühine rikkus. Jätkates metsaraiet praeguses tempos, on Eesti poole sajandi pärast kaetud valdavalt raiesmike või võsaga.

Vabaerakond on seisukohal, et Eesti metsad vajavad tasakaalukat majandamist. Metsade raiumine peab olema vastavuses metsade samaväärse taastumisega. Nii meie elukeskkonna hoidmiseks kui ka tulevastele põlvkondadele metsa säilitamiseks tuleb ühiskonnas sõlmida järgmised kokkulepped:

1. Eestis tuleb kuni ühiskondliku kokkuleppe saavutamiseni kehtestada kõikidele riigi metsadele raieliimit mitte rohkem kui 6 miljonit tihumeetrit aastas. See võimaldab metsadel taastuda senistest üleraietest.
2. Tuleb lõpetada seadustatud lageraied meie looduskaitsealadel.
3. Eesti metsad ja elukeskkond ei tohi sattuda suurtööstusliku tselluloositootmise surve alla. Planeeritava tselluloositehase asukohta, keskkonnamõjusid ning tootmismahute tuleb enne otsustamist põhjalikult ja kriitiliselt analüüsida.
4. RMK pole mitte riigi metsade peremees, vaid majandaja. RMK puhul tuleb lahendada huvide konflikt: ise kavandan, ise korraldan raiumise, ise võtan raha endale.
5. Keskkonnaministeeriumi kantsler ei tohi esindada puidutöösturite huve.
6. Eesti metsade statistika tuleb muuta usaldusväärseks. Andmed mittemajandatavate ja majanduspiirangutega kaitsealade metsade kohta peavad olema eraldi esitatud.
7. Lageraiete asemel tuleb rakendada püsimeetsandust ühes selleks sobiva tehnikaga.
8. Eesti metsade majandamisel peab hakkama eelisarendama kõrge väärtusega puidu töötlemist.
9. Metsade raiet tuleb eeloleval kümnendil reguleerida nõnda, et järgmise poole sajandi jooksul ei tekiks Eestis kvaliteetpuiduga kümnendite pikkuseid lünki.
10. Metsloomade arvukuse reguleerimisel tuleb leida kompromiss jahimeeste, loodusturismi arendajate ning metsa- ja maaomanike huvide vahel.

Vabaerakond kutsub kõiki toetama Metsarahu Manifesti oma digiallkirjaga veebilehtedel:

www.petitsioon.ee
või

www.rahvaalgatus.ee

Vaid meie inimeste ühiselt väljendatud tahe saab tuua soovitud muutused metsapoliitikas.

Vabaerakonna
metsarahu manifest ilmus
Maalehes 15. märtsil 2018

vast, mis on kuni 15 miljonit tihumeetrit aastas, on üle mõistuse suur. Sellele on tähelepanu pööranud ka erinevad majanduse ja metsandusega seotud rahvusvahelised organisatsioonid ja öelnud, et võime sellega endale liiga teha. Oma raiemahtude poolest oleme Euroopas esirinnas, mis tekitab arusaadavalt kahtlust, et midagi on valesti.

Millest see ühiskondlik kokkulepe lisaks raiemahu kehtestamisele võiks veel koosneda?

See raieliimit peaks kindlasti olema kokku lepitud liigiti ja raieliimidi saab kätte siis, kui on kokku lepitud, missugune peab olema liigiti juurdekasv. Kolmandaks, peab kokku leppima, kuidas neid statistilisi andmeid tõlgendatakse või missuguseid andmeid peaks üldse koguma.

Oma manifestis seate kahtluse alla Eesti metsade statistika. Ütlete, et see tuleb muuta usaldusväärseks. Mis on statistikaga hetkel valesti?

Ta jätab palju otsi lahti ebamäärasteks tõlgendamiseks. Ja veelkord, tasub lugeda Rainer Kuuba

Krista Aru

KAHEKÕNE

Ain Lutsepp

Aeg-ajalt peavad Riigikogu erinevad komisjonid ühisistungeid. Kuna ka Riigikogu kultuurikomisjoni liige Krista Aru ning riigikaitsekomisjoni liige Ain Lutsepp on sellistel ühisistungitel osalenud, palus Aru Pähe! toimetust nad üheskoos arutlema koostöö üle kultuuri ja riigikaitse valdkondade vahel.

Eesti keel ja militaarterminoloogia

Ain Lutsepp: Eesti kaitseväge keel on eesti keel ja loomulikult toimub Eesti väeosades sisemiselt kogu suhtlus eesti keeles. Aga niipea kui meie üksused osalevad rahvusvahelistel õppustel, muutub kõik automaatselt ingliskeelseks, sest Eesti Kaitseväge suhtlus NATO tasandil ehk liitlastega on ingliskeelne. Pidevalt tuleb kasutusse uusi mõisteid ja väljendeid, millele pole veel eestikeelseid vasteid.

Krista Aru: Samas tuleb siiski teha pidevalt tööd emakeelse terminoloogia väljaarendamiseks. Kui me oleks näiteks sada aastat tagasi koos tsaararmee ohvitseridega üle võtnud ka nende venekeelse terminoloogia, siis poleks meil ju üldse oma emakeelseid termineid tekkinud. Toonased ohvitserid ise tegelesid omakeelse terminoloogia loomisega.

AL: Täpselt nii. Üks keel ei tohi tõrjuda teist välja. Kaitseministeeriumi just sellega tegelebki, et meil oleks paralleelselt ingliskeelse sõjandusterminite kõrval olemas ka omakeelne sõjandusterminoloogia. Vaja on näiteks luua uudissõnad moodsatele relvadele.

KA: Ja meie oma inimeste kohustus igas eluvaldkonnas, kaasa arvatud kaitsetööstus ja kaitseväge, on pakkuda uutele nähtustele omakeelseid vasteid.

AL: Peame arvestama ka seda, et Eesti Kaitseväge ning seal ametlikult kasutatav eesti keel mängib väga tähtsat rolli meie lõimumispoliitikas. Kuna sõjaväes tuleb paratamatult teha väga palju asju koos, siis nii venelased kui teistest rahvustest noormehed õpivad seal väga kiiresti ära eestlastega suhtlemise eripärad ning loomulikult ka eesti keele.

KA: Kultuurikomisjonil ja riigikaitsekomisjonil oli hiljuti ühisistung. Seal tõstatisid mitmed

teemad erinevate vaatenurkade alt ja see oli huvitav. Näiteks kerkis üles küsimus ajateenistusest kui rahvusliku ühtsuse koolist. Minu meelest on hea ja kasulik, kui ühte küsimust vaagib ja arutab mitu komisjoni.

Ohvitserid kui rahvuslik eliit

AL: Täna on meie riigis kõrgemad sõjalised õppeasutused ning rahvusvahelised sõjakoolid läbinud ohvitserid juba tuntav osa Eesti eliidist. Seda arengut tuleb kindlasti jaatada ja toetada, sest ohvitserkonna osa erinevates ühiskondades on ikka olnud oluline.

Mul on alati heameel näha tänaval mundris kaitseväelast, kui vähegi võimalik, võtan mundris hääletajaid oma autosse. Olen jälginud erinevaid õppusi ja mulle on tõepoolest muljet avaldanud meie kaitseväelaste tahe teha asju hästi ja efektiivselt.

KA: Jah, olen sinuga nõus: meie kaitseväge on heal tasemel. Aga nagu paljudes teistes valdkondades, ei oska või ei suuda hinnata me siingi kiita seda, mis on hästi. Rohkem peaks avaldama tähelepanu ja tunnustust nendele kaitseväelastele, keda näeme tänaval või mujal avalikus ruumis liikumas!

AL: Sõjaväelaste olemasolu ja nähtavus on osa turvatundest.

Riigikaitseõpetus

KA: Täna on riigikaitseõpetus meie koolides valikaine. Väga palju sõltub konkreetse õpetaja isikust, kes kas suudab või siis ei suuda noori kõita riigikaitseõppes osalema. Tollel ühisistungil ütles koolijuhtide liidu esimees, et iga õpetaja soovib et just tema ainet antaks koolis pisut rohkem. Samas on koolipäeva pikkusel ning õpilaste suutlikkusel siiski konkreetseid piirid. Seega võiks riigikaitseõpetus olla jätkuvalt valikaine, kuid

seda tuleks kindlasti tänasest rohkem sisse tuua ühiskonnaõpetusse. Ühiskonnaõpetus on ju muu kõrval õpetus sellest, kuidas olla aktiivne ja vastutustundlik ühiskonna liige. Igas koolis pole selleni täna veel jõutud.

AL: Minu meelest peaks riigikaitseõpetus käima käsikäes ka ajaloo õpetamisega. Seos oma riigi ja selle ajaloo peaks olema loomulik. Näiteks Viimsis tegutseb Eesti Sõjamuuseum – Kindral Laidoneri Muuseum. Tean, et seal tehakse väga palju ja väga tänuväärset tööd, käsitledes koos meie ajalugu ning riigikaitsealast kogemust. Noorte jaoks on selle muuseumi külastused alati põnevad ning meelde jäävad. Relvad on noortele olnud alati huvipakkuvad. Aga relvade kasutamine enda kaitseks eeldab tarkust.

KA: Täna käivad paljudes koolides riigikaitseõpetust läbi viimas kaitseliitlased. See loob hoopis teistsuguse tunnetuse. Näiteks Jõhvi Riigigümnaasiumis, kus õpivad kõrvuti nii eesti kui vene noored, sai Kaitseliidu abil riigikaitseõpetusele sisse väga hea hoo. Sest lisaks tundidele korraldatakse ka välilaagreid, matku ning sportlikke jõukatsumisi.

Psühholoogiline kaitse

KA: Psühholoogiline kaitse vaevaliku mõjutustegevuse vastu on uute info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate tulekuga muutunud järjest tähtsamaks. Selles valdkonnas on meil kõigil palju õppida. Koolidesse pole see teema veel jõudnud. Esmalt tuleks selles valdkonnas anda täiendkoolitusi õpetajatele ning seejärel saaks juba liikuda edasi õpilasteni. Väga tähtis on tuua elulisi näiteid.

AL: Tähtis on jõuda noorteni ka läbi kunsti. Kuna meil on vähe vahendeid teha kõrgtasemel sõjafilme, siis minu meelest tuleks rohkem teha dokumentaalfilme erinevatel ajaloo ning poliitika põhiteemadel. Meie dokumentalistika on tasemel ning selles žanris oleks võimalik viia laia auditooriumini ka suhteliselt spetsiifilised probleemid või sündmused. Dokumentalistika annab ka võimaluse käsitleda mõnd sündmust või perioodi erinevatest vaatepunktidest.

KA: Näiteks „Nimed marmortahvlil“ või „1944“ on olulised eeskätt mitte kunstilises plaanis, vaid ajaloosündmuste ja sellega kaasnenud dramaatika haarava esitamise poolest. Lugu nendes haarab ja

puudutab. Olen ise kogenud, kuidas teismelised noormehed on nende filmide vaatamise järel olnud hoopis teistsuguse hoiakuga.

AL: Nooruslik õhin „Nimed marmortahvlites“ ning traagilised vastasseisud „1944“-s on asjad, mis toovad rahva kinno ning mõjutavad just nooremaid vaatajaid! Kui ajalugu ja isiklikud saatused põimuvad, siis see puudutab vaatajaid ning taolised filmid on sellega oma eesmärgid täitnud.

Küll aga tuleks olla ettevaatlik riigikaitsepatrimoni raketandamisega oma valmiskampaaniate häälepüüdjaks – et noormees jalutab pikki lennurada ning tema pea kohale monteeritakse arvutis hävituslennukid...

KA: Täna on ka selles, et inimeste infoallikad on väga erinevad ning selle tõttu on ühiskonnas tekkinud paljud eraldi seisvad infomullid. Kuna tugevat ja ühtset tausta loovat meediakanalit pole, siis võivad muutuda erinevates mullides viibivad rühmad hõlpsasti manipuleeritavateks.

AK: Kultuur kõige laiemas tähenduses kaitsebki meie väikest riiki kõige tõhusamalt!

www.vabauudised.ee

UUDISED

ARVAMUSED

VIDEOLOOD

Jälgi meid Facebookis!

Valitsuse tegevus kui nõukogudeaegne valitsemissüü

KÜLLIKI KÜBARSEPP

Vabaerakonna saadik,
Riigikogu õiguskomisjoni liige,
Probleemkomisjoni riigireformi
arengusuundade
väljatöötamiseks liige

XIII Riigikogu koosseis on esitanud juba viis umbusaldusavaldust valitsusliikmetele. Kahel esimesel korral umbusaldati reformierakondlase Taavi Rõivase valitsust. Ajalukku läheb teine hääletus, mis andis tulemust. Rõivasele öeldi otsesõnu: sa pole oma tööga hakkama saanud, su valitus lahku. Keskerakondlasest peaministri Jüri Ratase valitsuse liikmed on saanud juba kolm umbusaldusavaldust.

See kõik on jätnud selged jäljed valitsuse tervisele, mida avalikkuse eest kiivalt varjatakse. Teeb murelikuks, et õppust ei ole neist umbusalduse vormis jagatud kollastest kaartidest võetud. Nimelt, usaldushääletusi on olnud väga palju ning see on teisenud umbusalduse tähendust nn kollaseks kaardiks, mida võetakse kerge ehmatusena.

Ratase valitsus pidi esimese umbusaldushääletuse läbi elama juba peale 7-kuulist valitsemisaega, kui toonane Isamaa ja Res Publica Liidu (IRL) rahandusminister Sven Sester ei suutnud vältida eelarve viimist miinusesse. Parempoolselt mõtlev opositsioon ei saanud aru, kuidas parempoolse maailmvaatega erakonna esindajana pole Sesteril selgroogu heade majandusnäitajatega aastal säilitada kainet meelt ning riigieelarve tasakaalus hoida.

Sester sai 42 vastuhäält. 52 saadikut leidis, et ta peaks ametis jätkama. IRL käitus sellises korras operatiivselt - Sester vahetati välja Toomas Tõniste vastu.

Aasta algus tõi kaasa umbusaldusavalduse keskerakondlasest majandus- ja taristuminister Kadri Simsonile. Hääletust ajendas esile

kutsuma eelkõige nn searahaskandaaal, kus paistab kõige enam välja nõukogulik asjaajamistava nii valitsuskooalitsiooni läbirääkimiste ajal kui pärast seda. Ehk kõik otsused tehti lähikondlastele mõeldes, mitte riiklikke eesmärgi seades ja neid täites.

Värvi lisa töik, et võimupartei ise on lõhestunud. Olga Ivanova ning teised Savisaare-meelsed fraktsiooni liikmed nägid võimalust rahulolematust üles näidata. Simsonile tuli toetushääli vaid 49, ehk vähem kui koalitsioonisaadikuid kokku. Simsoni väljavahetamist soovis 44 saadikut. Kusjuures, fraktsioonitud, nõ aknaalused saadikud Margus Tsahkna ja Marko Mihkelson jätsid segastel asjaoludel hääletusnupule vajutamata.

Kolmas umbusaldushääletus toimus justiitsminister Urmas Reinsalu vastu. Siin olid pinged selgelt kahest suunast. Reinsalu lugupidamatu avaldus lähisuhtevägivalla ohvrite teemal võeti ühiskonnas valulikult vastu. Lisaks oli selgelt näha sotsiaaldemokraatide ning Reinsalu kodupartei IRLi omavahelist karvade kirkumist. IRL on vastu seisnud Ossinovski plaanidele luua uusi makse. Kuna

Jalgpallis on tava, et selleks, et levitada ausa mängu põhimõtet, antakse turniiridel välja fair play auhind, harilikult saab selle kõige vähem kaarte kogunud võistkond. Loodan, et senisest enam õiglast ja ausat mängu näeksime ka poliitikas.

10.01.2018, Simsoni umbusaldushääletus

Artur Talvik: Kui Keskerakonna juhitud valitsus aasta tagasi võimule tuli, siis nii peaministri suu läbi kui ka teiste Keskerakonna liikmete, vähemalt nende liikmete või mõne liikme, kes on siin Riigikogus, suu läbi oli kuulda, et nad võitlevad korruptiivse mõttelaadiga, mis selles erakonnas on olnud ja mille kuvandiks on olnud just Tallinna linna valitsemine. Võib-olla mõned naiivsed uskusidki, et selline võitlus toimub, aga selle aasta jooksul, kui see valitsus on Keskerakonna eestvedamisel pukis olnud, on olnud juba mitu kriminaalset juhtumit, korruptiivset juhtumit. Põhjus, miks me täna Kadri Simsonit umbusaldame, on just sellesama süsteemi osa ehk see, mida ma alguses rääkisin: omade toetamine, oma huvide eelistamine Eesti huvidele.

Kõige enam umbusaldatud ministrite ametid

Amet	Kordade arv
Peaminister	7
Majandus- ja kommunikatsiooniminister	7
Siseminister	5
Keskkonnaminister	4
Rahandusminister	3
Justiitsminister	3
Haridus- ja teadusminister	1
Sotsiaalminister	1
Kultuuriminister	1
Välisminister	1
Kaitseminister	0
Maaelu(põllumajandus)-minister	0
Portfellita minister, riigihalduse minister	0

Allikas: www.riigikogu.ee

IRLi toetus on madal, siis valitsusliidu partnerid võtavad teda väikese tegelasena, mitte võrdväärse partnerina.

Sel korral sai sotside liige Hannes Hanso volitused hääletada Reinsalu vastu. Pikalt kaalus seda teha kogu tema fraktsioon. Aknaalused Mihkelson ja Tsahknagi olid sel korral nupu vajutamise hetkel kohal. Umbusalduse poolt oli 46 saadikut. Koalitsioon oma saadikute mitte ühtegi toetushäält ei andud. See oli selge märk koalitsiooni leppimatust pingetest.

Riigikogu valimised toimuvad juba järgmise aasta 3. märtsil. See seab kahtluse alla uute koalitsioonide mõistlikkusest, sest tegelikkuses ei jõuta selle ajaga ühtegi sisulist otsust teha. Valimiskampaania on sisuliselt alanud, täistuuridel tegeletakse vaid valimistele mõeldes alates sügishooajast.

Samas on üks suur "kahvel" koalitsiooni hingel. Nimelt, järjest enam ilmneb uusi asjaolusid Tartumaale plaanitava tselluloositehase rajamisega. Valitsusliikmete koordineeritud tegevus Est-For Invest OÜ omanike vahel, mis on olnud salajane, tekitab taaskord ühiskonnas lõhesid. Kumab jällegi keskerakondlik valitsemissüü, mis on läbi imbunud nõukogude ajast. Isegi uue põlvkonna liikmed on sellest läbi imbunud. Ja see on meie, väikeriigi olukorras julgeolekurisk. Risk on võimendatud juba sellega, et tegevusse on kaasatud kõik koalitsioonierakonnad.

Kui valitsusjuht selles küsimuses kiirelt selgust ei loo, on õhus järjekordne umbusaldusavaldus. Kui see läbi läheb, on suur küsimus, kes tahab valitsuskoormat valimiskampaania ajal kanda. Võimalik lahendus on vähemusvalitsus, mida oleme Eesti poliitikas näinud taasiseseisvumise algusaastatel.

Umbusalduste arv taasiseseisvunud Eesti riigikogudes

RK koosseis	Volituste aeg	Kordade arv	Õnnestunud
VII	sept 1992 – märts 1995	4	1
VIII	märts 1995 – märts 1999	4	0
IX	märts 1999 – märts 2003	10	0
X	märts 2003 – märts 2007	3	1
XI	märts 2007 – märts 2011	5	0
XII	märts 2011 – märts 2015	2	0
XIII	märts 2015 – ...	5	1

Allikas: www.riigikogu.ee

Milleks umbusaldushääletused vajalikud on?

Põhiseaduse § 97 annab opositsioonile võimaluse anda hinnanguid valitsusele, peaministrile või mõnele valitsuse liikmele umbusaldushääletuse kaudu. Seda saab algatada vähemalt 21 saadiku poolt. Umbusaldamine läheb läbi juhul, kui selle poolt on hääletanud vähemalt 51 saadikut.

Umbusaldushääletusel on võimalus anda jooksvat hinnangut valitsuse tegevusele ja selle tervisele. Kohati tundub see poliitmänguluseks, kuid kindlasti on sel tugev signaal ministrile, et tema tööga ei saa ühiskond rahul olla. Vaadates avalduste paljusust ja nende tegelikku mõju (vt tabeleid), siis Eesti poliitikas on umbusaldusavaldus muutunud kollaseks kaardiks, nii-öelda hoiatuseks. Paremini tulevad nigelast olukorrast välja need erakonnad ja valitsusjuhid, kes otsivad lahendusi omaalgatuslikult ministrite väljavahetamise abil.

Fakte umbusaldushääletuste kohta

- Taasiseseisvunud Eestis on toimunud 32 umbusaldushääletust, millest vaid kolm on jõudnud soovitud tulemuseni. Mart Laar, Ken-Marti Vaher ja Taavi Rõivas on need isikud, kelle suhtes on umbusaldushääletused läbi läinud.
- Kõige enam, kolm korda, on hääletused läbi elanud peaministrina Mart Laar ja keskkonnaministrina Villu Reiljan.
- Umbusalduse poolt on kokku antud 1340 häält.
- Umbusalduse poolt on keskmiselt antud 42 häält.
- Umbusalduse läbimiseks on vaja vähemalt 51 poolthäält.

24.01.2018, Reinsalu umbusaldushääletus

Andres Herkel: Austatud härra Reinsalu! See juhtum, mida me täna arutame, on kohatu sõnakasutuse juhtum. Aga eelmisel aastal oli teie isikule pühendatud üks Eesti Ekspressi juhtkiri ja see vaagis üht teie kui ministri isikuomadust. Sisu oli see, et teil on tihtipeale palju lennukaid ideid, aga need lõpevad kas kuulsusetult või üldse halvasti. Meil oli terve rida niisuguseid juhtumeid üles loetud. Ma lisaksin sellesse loetellu veel erakondade rahastamise, mida teie eestvõttel omal ajal suurendati, aga sellest hoolimata te erakonna esimehena lõpetasite võlgadega. Minu palve justiitsministri usaldusväärsust silmas pidades on järgmine: palun öelge, millised on hea justiitsministri isikuomadused. Kuidas peab justiitsminister ühiskonnale eeskujuna käituma?

Autor soovitab

Kuula järgi: POLIITIKAGURU, KUKU, 23.01.2018.

Teemad: Poliitikaguru võtab ette tralli Reinsalu umbusalduse ümber, võitjad-kaotajad poliitmaastikul ning valitsuse perspektiivid.
<http://media.kuku.ee/poliitikaguru/poliitikaguru20180123.mp3>

Monika Haukanõmm: naeratus ei maksa midagi, aga nakatab nii ennast kui teisi

IVO RULL

Riigikogu Vabaerakonna fraktsiooni liige Monika Haukanõmm (45) tegeleb poliitikuna üpris karmide teemadega. Puudega lapsed ja täiskasvanud, erivajadustega inimesed, elu lõpuaastatel üksi jäänud või omaste hooldada olevad eakad, dementsus sündroomiga, või suitsiidimõtetest patsiendid...

Kuid poliitika pole ainus tegevus, mille vahel tuleb tal aega leida ja ennast jagada – juhtida on kaks suurt ja olulist asutust – Eesti Puuetega Inimeste Koda ja Eesti Paralümpia Komitee. Samas on Monika ise väga elurõõmus ja optimistlik naine, keda taolised probleemid pole suutnud muserdada. Kuidas tasakaalustab Monika oma poliitiku elu stressikoormat ja pingeid?

Monika on varajase ärkamisega ning vajadusel juba hommikul neljas-viiest askeldab ta oma Piritä-Kose kodu köögis. Perele sööki valmistades saab ta Kuku raadiost kätte ülevaate olulisematest päevauudistest ning kiired vahepildid telefoniekraanile annavad aimu hoogu kogu päeva peamistest kiiretest tööülesannetest. Teiste hulgas saavad oma hommikused portsud kätte kõikide pereliikmete lemmikud kass Juntsu ja Tiiger ning Staffordshire bullterjer Shiba. Ning kui tütre Laura Maria (17) ja Eva Lotta (15) on kooliminekuks valmis, saab jälle pool tundi rahulikult võtta. Sest igahommikused ummikud Pirita teel tekitavad paratamatult „kvaliteetaega“.

Tegelikult pole Monika oma juuretelt linnainimene, vaid on kasvanud Võrumaal Mõniste vallas asuvas isatalus ja koolis käinud Varstus. Just oma lapsepõlvkodust on ta muuhulgas pärinud mitmekülgset käsitöö ja maaelu vajalikud oskused, millega suudab sõpru, tuttavaid ja kolleege aegajalt üllatada.

„Olen omale ise mandleid õmmelnud, tütardele sulle kudunud ja lauale linikuid heegeldanud ning aidanud neil erinevateks stiilipidudeks riietele tikandeid ja mustreid luua,“ kirjeldab Monika kõige tavapärasemaid tehtud asju. Ning leiab, et lisaks spordile on käsitöö üks paremat lõõgastust pakkuvat tegevust, mis aitab meeltele rahuneda ning mõtetel selgineda.

Nädalavahetustel ning harva isegi pikaks venivate tööpäevade õhtuti jõuab Monika töösurvest väljalülitumiseks jooksma või kõn-

Monika Haukanõmm tütre Laura Mariaga presidendi vastuvõtul 24. veebruaril 2018.

„Leppisime juba ülikooli ajal sõbrannadega kokku, et meist ei saa mitte kunagi mutte, kes pidevalt millegi üle virisevad või kellegi kallal näägutavad,“ võtab Monika kokku ühe oma olulise elukreodo.

dimas Lellepi parki. Või lumisel talvel saab teha mõned suusatiirud Pirita jõe ürgoru radadel. Sport on selle pere loomulik osa! Lapsed on alates kolmandast eluaastast tegelema spordiga, suurema osa iluuisutamisega, kuid viimased aastad kergerõustiku ja võrkpalliga. Perega koos olemiseks ja tegutsemiseks on ta sageli tütardega olnud erinevatel kergerõustikuvõistlustel abikohtunikuks.

„Sportimisega ei saa hulluks minna, aga aktiivne liikumine on absoluutne elunorm,“ leiab Monika. „Kui Eesti inimesed suudaksid end rohkem värskes õhus aktiivselt

liikuma sundida, oleks tervena elatud aastate hulk oluliselt suurem ja silm säravam. Näen seda muuseas ka meie parasportlaste juures (Monika Haukanõmm on ka Eesti Paralümpiakomitee president), kes hoolimata rasketest puuetest suudavad tänu sportimisele hoida oma organismi tervikuna heas toonus ning elada peaaegu täisväärtusliku elu,“ kinnitab ta.

Kõige parmini hoiab aga Monika töödes ja isikliku elu tegemises nii hoos kui hoolsana mõtteviis, millega ta on endale ära keelanud mutistumise ja vingujaks muutumise.

Puudega lapsed ja nende vanemad on sageli Monika külalisteks Riigikogus.

Monika pere ja sõpradega suusanõlval. Fotod: erakogu

„Leppisime juba ülikooli ajal sõbrannadega kokku, et meist ei saa mitte kunagi mutte, kes pidevalt millegi üle virisevad või kellegi kallal näägutavad. Loomulikult pole mõistlik aja möödudes jätta oma stiili ja käitumist kohandamata. Ent mitte kunagi ei tohi kibestuda või kapselduda vaid omaenda tegemistesse,“ võtab Monika kokku ühe oma olulise elukreodo.

Eelnevat teades ei tohiks enam kedagi üllatada, et Monika on lõpetanud Tartu Ülikoolis sotsiaalteaduse eriala. Et ta loeb loenguid Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis ämmaemandateks õppijatele erivajadustega inimeste sünnitusabist ning gerontoloogiast. Ta on Eesti Puuetega Inimeste Koja juhatuse esimees.

Monika meelest pakub meie koolikorralduse tase ning väike, ent avatud ühiskond tänastele maako-

hades või väikelinnades kasvavatele noortele mitmeid eneseteostuse võimalusi. Tuleb vaid ise teha olulised valikud ning olla aktiivne, siis on kõik võimalik. Ning edukas saab olla ka Eestisse jäädes – Monika on jätnud teadlikult kasutamata mitmed ahvatlevad võimalused välismaal töötamiseks.

Õhtuti mõnelt pikaveninud koosolekult koju sõites eelistab Monika kuulata autoradiost 1950-60ndate džassi. Või kui koos on mõnus seltskond, siis Amy Winehouse'i.

„Mu ema tahtis, et õpiksin akordioni, aga mina oleksin tahtnud hoopiski mängida saksofoni, mis oli toona mõistagi keelatud. Aga mine tea, võib-olla õpingi ühel heal päeval saksofonil mängima kasvõi ühtainust lugu. Selleks ei pea ilmingimata olema Summertime, võib olla ka näiteks...“ naerab Monika nooruslikult.